

De Colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten
De ambtenaren van de burgerlijke stand
i.a.a. de Hoofden Burgerzaken

**Directie Burgerschap en
Informatiebeleid**
Identiteit

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
Servicedesk BPR

T 088-9001000

Datum
18 december 2013

Kenmerk
2013-0000770473

circulaire

Onderwerp	Handelwijze bij vermoedens van huwelijksdwang en achterlating, onttrekking van kinderen aan overheidstoezicht en aangifte van geboorte en medische verklaring
Doelstelling	Verzoek om medewerking
Juridische grondslag	
Relaties met andere circulaire's	
Ingangsdatum	6 januari 2014
Geldig tot	n.v.t.

1. Inleiding

Gaarne vraag ik uw aandacht en uw medewerking voor het volgende.

In Nederland komt het helaas voor dat vrouwen of kinderen slachtoffer zijn van huwelijksdwang, achterlating (in het buitenland) en uitbuiting¹. De consequenties kunnen zeer ernstig zijn. Slachtoffers zijn vaak jong of bevinden zich in een afhankelijkheidsrelatie waar zij zich niet gemakkelijk uit kunnen losmaken. Bovendien gaat huwelijksdwang vaak gepaard met fysiek geweld of bedreiging. Dit brengt veel verdriet en leed met zich mee. Het betreft ernstige situaties die zoveel mogelijk voorkomen moeten worden². Daarnaast komt het voor dat met een aangifte van vertrek naar het buitenland getracht wordt om kinderen te onttrekken aan het toezicht van overheidsinstanties, zoals bijvoorbeeld de leerplichtambtenaar of Jeugdzorg.

Het kabinet is van oordeel dat dit krachtig moet worden bestreden. Op 6 juni 2013 heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de Tweede Kamer een brief doen toekomen³ over de wijze waarop het kabinet de ketenaanpak voor het tegengaan van huwelijksdwang en achterlating wil versterken. Hierbij wordt onder andere ingezet op verbetering van signalering en melding. Ambtenaren die belast

¹ Op basis van cijfers uit een aantal andere landen is het aannemelijk dat sprake is van honderden slachtoffers van huwelijksdwang per jaar.

² Meer informatie over (de aanpak van) huwelijksdwang en achterlating is te vinden via http://www.huiselijkgeweld.nl/dossiers/campagne_huwelijksdwang

³ Kamerstukken II, 2012-2013, 32 175, nr. 50

zijn met de uitvoering van de Wet BRP kunnen hierin een actieve signalerende rol hebben conform de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Kenmerk
2013-0000770473

Rond de aangifte van vertrek bevat de Wet BRP wijzigingen ten opzichte van de Wet GBA. In de Wet GBA was vastgelegd dat iemand die aangifte van vertrek doet in beginsel niet persoonlijk hoeft te verschijnen bij de gemeente. Vanwege de problematiek van gedwongen uithuwelijking en achterlating van personen in het land van herkomst, is bij de behandeling van de Wet BRP in de Tweede Kamer een amendement aangenomen van mw. Oosenbrug⁴. Dit amendement regelt dat wanneer niet alle bewoners van hetzelfde adres tegelijkertijd naar het buitenland vertrekken, degenen die wel vertrekken in persoon moeten verschijnen bij de gemeente om in persoon aangifte van vertrek te doen. Daarbij moeten minderjarige kinderen ook verschijnen.

In deze circulaire zal worden ingegaan op de gevolgen van deze wijziging.

2. Handelwijze van de BRP ambtenaar bij vermoedens van huwelijksdwang, achterlating en uitbuiting

Uitgangspunt is dat de BRP ambtenaar in het kader van de uitvoering van de Wet BRP geen uitvraag mag doen naar redenen van vertrek naar het buitenland. Het is zijn taak de feitelijke situatie te registreren. Niettemin kan het gebeuren dat bij de betrokken ambtenaar, mede naar aanleiding van de verschijning in persoon van degene die vertrekt, het vermoeden rijst of wordt bevestigd dat er sprake is van huwelijksdwang en (toekomstige) achterlating, dan wel van uitschrijving teneinde onder overheidsbemoeienis uit te komen. Om die reden is de hiervoor genoemde persoonlijke verschijningsplicht in de Wet BRP vastgelegd.

Op basis van de Wet meldcode en huiselijk geweld mag de ambtenaar bij een vermoeden van huwelijksdwang of van mogelijke achterlating zijn beroepsgeheim doorbreken, zodat daarvan melding kan worden gedaan bij een Steunpunt Huiselijk Geweld. Het college van burgemeester en wethouders kan daarvoor eventueel in het werkproces van de gemeente een protocol op nemen. Daarin zou bijvoorbeeld kunnen worden vastgelegd dat er binnen de gemeente voor dit soort aangelegenheden een centrale contactpersoon wordt aangewezen, die ook bevoegd is de melding aan een Steunpunt Huiselijk Geweld te doen en regie voert op (het inrichten van het proces ten aanzien van) het voorkomen van huwelijksdwang en achterlating. Meer informatie over de meldcode en specifieke informatie voor gemeenten kunt u vinden in de toolkit Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling onder het kopje hulpmiddelen voor gemeenten, via <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/hulp-bieden/toolkit-meldcode>.

Om ambtenaren van de afdeling burgerzaken bewust te maken van mogelijke signalen van huwelijksdwang en achterlating kan het risicoprofiel van de gemeente Rotterdam gebruikt worden. Dit is te vinden op de website van het agentschap BPR http://www.bprbz.nl/GBA/Informatiebank/Communicatie/Presentaties_GBA_roadshow_2013. Tevens zijn er een signalenlijst "Maatschappelijke vroegsignalering geweld in afhankelijkheidsrelaties" (opgesteld in het kader van huwelijksdwang en

⁴Kamerstukken II, 2012-2013, 33 219, nr. 25

achterlating) en een "Basispakket voor signaleren en handelen ten aanzien van eengerelateerd geweld" beschikbaar. Deze zijn te vinden op:
http://www.huiselijkgeweld.nl/dossiers/campagne_huwelijksdwang/toolkit/tools-voor-professionals.

Kenmerk
2013-0000770473

Ook in andere gevallen dan bij een aangifte van vertrek mag een BRP ambtenaar bij vermoedens van huwelijksdwang, achterlating en uitbuiting zijn beroepsgeheim doorbreken. Een mogelijke aanleiding zou kunnen zijn als kort na het doen van aangifte van vertrek naar het buitenland van alle ingezetenen op het woonadres, wederom door één van die vertrokken personen aangifte van verblijf en adres wordt gedaan. Ook kunnen dergelijke vermoedens rijzen naar aanleiding van een uitgevoerd adresonderzoek. Bij een adresonderzoek kan worden gekeken of alle ingeschreven gezinsleden nog op het adres aanwezig zijn. Voor de wijze waarop het adresonderzoek wordt uitgevoerd, kan gebruik worden gemaakt van het model 'Protocol adresonderzoek' dat is te vinden op:
http://bprbzk.nl/GBA/Informatiebank/Procedures/Kwaliteit_GBA/Circulaires_verbetering_kwaliteit_GBA

3. Aangifte van vertrek of verhuizing namens anderen

Wat betreft het doen van aangifte van vertrek namens anderen zijn, met betrekking tot het onderwerp van deze circulaire, de volgende punten van belang:

1. In beginsel is het (nog steeds) zo dat ingezetenen niet persoonlijk hoeven te verschijnen en ook is digitale aangifte nog mogelijk.
2. De persoonlijke verschijningsplicht ontstaat indien aangifte wordt gedaan van vertrek door één of meer ingezetenen met hetzelfde woonadres, maar niet voor alle ingezetenen met dat woonadres. Overigens dient in dat geval een meerderjarige vertrekker zelf aangifte van vertrek te doen; het kan wanneer niet alle ingezetenen van het woonadres vertrekken niet worden gedaan door echtgenoot, geregistreerde partner of meerderjarig kind.
3. De persoonlijke verschijningsplicht geldt alleen voor degenen die vertrekken.
4. Indien degenen die persoonlijk moeten verschijnen zich niet melden bij het loket, is er wat betreft die personen geen sprake van een aangifte. Volledigheidshalve: dit geldt dus ook wanneer de vertrekker in kwestie zelf de schriftelijke aangifte heeft gedaan.
5. Degenen die niet zijn verschenen, worden in dat geval opgeroepen alsnog te verschijnen.
6. Als een ingeschrevene, al dan niet na een oproep daartoe, niet verschijnt kan dit een signaal zijn voor mogelijke ontvoering of voorgenomen dan wel plaatsgevonden hebbende achterlating van die persoon in het land van herkomst. Overigens kan het zo zijn dat, ook als iemand wel verschijnt, de gedragingen van die persoon aan het loket aanleiding kunnen geven voor een vermoeden van ontvoering of achterlating. Indien het vermoeden bestaat dat aangifte van vertrek wordt gedaan teneinde de ingeschrevenen

te onttrekken aan overheidsbemoeienis kan er een melding worden gedaan bij het Steunpunt Huiselijk Geweld.

Kenmerk
2013-0000770473

7. Indien een bewoner van het adres op wie de verplichting rust om in persoon te verschijnen wel een schriftelijke aangifte doet van vertrek maar zich niet meldt bij het loket, zal adresonderzoek kunnen uitwijzen dat die persoon feitelijk van het adres is vertrokken. Dit betekent niet dat het vertrek van een ingezetene die niet in persoon is verschenen pas in de BRP zou kunnen worden verwerkt, nadat deze zich alsnog persoonlijk heeft gemeld. Wordt bijvoorbeeld vastgesteld dat die persoon daadwerkelijk is vertrokken, dan zal het vertrek ambtshalve worden verwerkt in de basisregistratie.
8. Indien na vertrek alsnog, vanuit het buitenland, door of namens betrokkene mededeling van vertrek wordt gedaan (bv. digitaal), kan de inhoud van die mededeling bij een (lopend) onderzoek worden betrokken. Deze mededeling is echter niet te beschouwen als een (verlate) aangifte van vertrek als bedoeld in de Wet BRP, omdat de persoon in kwestie niet in persoon is verschenen. De opneming van het gegeven van vertrek geschiedt in deze gevallen dus ambtshalve. Als datum van vertrek uit Nederland wordt de dag opgenomen waarop van het voornemen tot ambtshalve opneming van gegevens over het vertrek aan de ingeschrevene schriftelijk mededeling is gedaan.

4. Registratie in de BRP van het vertrek bij feitelijke achterlating

Indien is vastgesteld dat de betrokken personen inmiddels in het buitenland verblijven, ook al is dat buiten hun wil, zal in de BRP alsnog ambtshalve opneming van het gegeven van het vertrek van deze personen uit Nederland moeten plaatsvinden. De betrokken personen verblijven immers feitelijk niet meer in Nederland. Op basis van een eventuele melding bij het Steunpunt Huiselijk Geweld is het vervolgens aan de verschillende overheidsdiensten zoals Jeugdzorg en de leerplichtambtenaar om te beslissen of zij aan het feitelijke verblijf van deze personen buiten Nederland gevolgen verbinden in het kader van de uitvoering van hun eigen regelgeving.

5. Aangifte van verblijf en adres bij terugkeer van een achtergelatene

In het geval van terugkeer van bijvoorbeeld een vrouw of kinderen die eerder in het buitenland zijn achtergelaten en van wie, vanwege hun feitelijke verblijf buiten Nederland, het gegeven van hun vertrek uit Nederland in de BRP is opgenomen, geldt de gebruikelijke regeling voor het doen van aangifte van verblijf en adres bij hervestiging in Nederland, waaronder de eis van rechtmatig verblijf. Daarbij kan wat betreft de minderjarige kinderen, de aangifte door één ouder worden gedaan. Dit kan zonder toestemming van de andere ouder (artikel 2.48 Wet BRP).

Medische verklaring en geboorteaangifte

Een adequate geboorteregistratie is om verschillende redenen van groot belang. Te denken valt met name aan het personeel statuut van het betrokken kind en de volledigheid van de basisregistratie personen en de daaraan gelieerde andere administraties.

Kenmerk
2013-0000770473

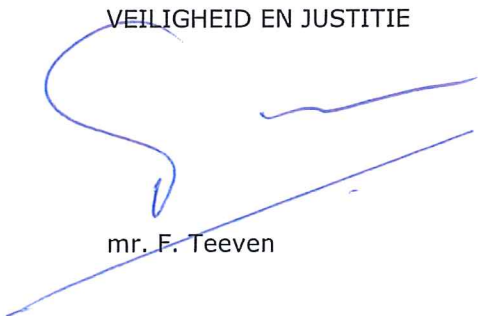
Artikel 19 e lid 8 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek geeft daarom de ambtenaar van de burgerlijke stand de mogelijkheid om zich een verklaring te doen overleggen door de arts of de verloskundige die bij het ter wereld komen van het kind tegenwoordig was, inhoudende dat het kind uit de als moeder opgegeven persoon is geboren. Is het kind buiten de tegenwoordigheid van een arts of verloskundige ter wereld gekomen, dan kan de ambtenaar van de burgerlijke stand zich een door een zodanige hulpverlener nadien opgemaakte verklaring doen overleggen. Koestert de ambtenaar van de burgerlijke stand om hem moverende redenen twijfel over de juistheid van de geboorteaangifte, dan kan de genoemde medische verklaring een nuttig instrument zijn om die twijfel weg te nemen of juist te staven.

In de praktijk blijkt maar in beperkte mate van deze bevoegdheid gebruik gemaakt te worden. Daarom zij er met nadruk op gewezen dat de ambtenaar van de burgerlijke stand zich een medische verklaring omtrent de geboorte kan doen overleggen als hij twijfelt over de juistheid van de geboorteaangifte.

Nadere informatie

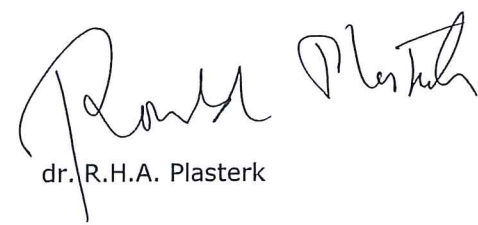
U kunt met nadere vragen over de wet BRP contact opnemen met het Contactcentrum van het agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR) op telefoonnummer 088 - 9001000. De informatie is bovendien beschikbaar op de website www.bprbzk.nl.

DE STAATSSECRETARIS VAN
VEILIGHEID EN JUSTITIE

mr. F. Teeven

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN
EN KONINKRIJKSRELATIES

dr. R.H.A. Plasterk

